

OBSZARY WYMAGANEJ WIEDZY, ZAKRES OCZEKIWANYCH UMIEJĘTNOŚCI I WYKAZ POMOCNEJ LITERATURY NA POSZCZEGÓLNYCH STOPNIACH WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU JĘZYKA POLSKIEGO dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego w roku szkolnym 2024/2025

I

Temat przewodni konkursu:

„Zwierzakiem być. To takie... ludzkie”

II

Zakres wiedzy wymaganej od uczestników na poszczególnych stopniach Konkursu

1. Na wszystkich stopniach Konkursu obowiązują treści nauczania (wymagania szczegółowe) wymienione w podstawie programowej przedmiotu język polski opublikowanej w Rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. 2024 poz.996).

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240000996>

2. W Konkursie obowiązuje zakres wiedzy wykraczający poza podstawę programową i określony w dalszych punktach.

1) Stopień szkolny

Na stopniu szkolnym obowiązuje zakres wiedzy określony w podstawie programowej.

Ponadto uczeń:

- a) rozpoznaje czytany utwór jako dziennik lub pamiętnik;
- b) na przykładzie ballady omawia pojęcie synkretyzmu rodzajowego;
- c) wskazuje w wierszu średniówkę i przerzutnię oraz omawia ich funkcje;
- d) rozpoznaje rodzaje rymów (żeńskie i męskie, dokładne i niedokładne, zewnętrzne i wewnętrzne) oraz układy rymów (parzyste, przeplatane i okalające);
- e) omawia funkcje morału i epizodu;
- f) oddziela temat fleksyjny od końcówki;
- g) przekształca zdanie pojedyncze w imiesłowowy równoważnik zdania i odwrotnie;
- h) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach: reklama, blurb (rekomendacja utworu), przepis, instrukcja, opis sytuacji;
- i) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych, w tym myślnika (pauzy) i wielokropka; określa ich funkcje;

- j) nazywa typy planów filmowych (plan totalny, ogólny, pełny, amerykański, średni, półzbliżenie, zbliżenie, detal);
- k) wykazuje się znajomością terminologii związanej z wiedzą o filmie (reżyseria, scenografia, montaż, kadr, ujęcie, scena, sekwencja) i gatunków filmowych (dramat, komedia, science-fiction, fantasy, kryminał, western, film sensacyjny, film przygodowy, film kostiumowy, film dla młodzieży);
- l) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (wskazuje ich cechy wspólne i różne);
- m) tworząc wypowiedzi pisemne, odwołuje się do lektur z etapu szkolnego Konkursu oraz lektur obowiązkowych wymienionych w podstawie programowej.

2) Stopień rejonowy

Na stopniu rejonowym obowiązuje zakres wiedzy i umiejętności ze stopnia szkolnego.

Ponadto uczeń:

- a) wskazuje cechy przypowieści w innych tekstach kultury;
- b) posługuje się pojęciami z zakresu wiedzy o literaturze: topos, satyra, sonet, karykatura, instrumentacja głoskowa, oksymoron, anafora, antyteza, eufemizm, synekdocha, hiperbola, inwersja, elipsa;
- c) rozpoznaje lirykę bezpośrednią, lirykę pośrednią i lirykę zwrotu do adresata oraz wskazuje ich cechy;
- d) wskazuje cechy wiersza sylabicznego i wiersza wolnego;
- e) w utworze lirycznym omawia sytuację liryczną;
- f) wskazuje w tekście mowę pozornie zależną i określa jej funkcję;
- g) rozpoznaje absurd oraz groteskę (wskazuje w tekście ich cechy i wyjaśnia funkcje);
- h) rozpoznaje i nazywa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
- i) rozumie mechanizm utraty dźwięczności w wygłosie;
- j) rozpoznaje w tekstach stylizację, rozróżnia jej rodzaje (archaizację, dialektyzację, kolokwializację) i określa funkcje;
- k) odróżnia typy wyrazów złożonych: wskazuje zestawienia, złożenia i zrosty;
- l) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wskazuje związki zgody, rzędu i przynależności;
- m) rozpoznaje typy skrótowców, wskazuje głoskowce, literowce, sylabowce oraz skrótowce mieszane;
- n) rozpoznaje i poprawia różne typy błędów gramatycznych - błędy fleksyjne i składniowe, słownikowe (w tym pleonazmy, tautologie), frazeologiczne, słowotwórcze;
- o) rozpoznaje i poprawia błędy stylistyczne;
- p) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w następujących formach: regulamin, kodeks (zbiór zasad postępowania), charakterystyka bohatera zbiorowego, charakterystyka porównawcza, interpretacja utworu literackiego (lub jego fragmentu);
- q) porównuje utwory literackie i nieliterackie (wskazuje ich cechy wspólne i różne);
- r) tworząc wypowiedzi pisemne, odwołuje się do lektur ze stopnia rejonowego Konkursu.

3) Stopień wojewódzki

Na stopniu wojewódzkim obowiązuje zakres wiedzy i umiejętności z niższych stopni Konkursu. Ponadto uczeń:

- a) redaguje dłuższą wypowiedź pisemną (formy przewidziane w podstawie programowej i na niższych stopniach Wojewódzkiego Konkursu Języka Polskiego oraz esej) z uwzględnieniem reguł organizacji, spójności logicznej oraz zasad językowych, stylistycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych;
- b) twórczo formułuje sądy w oparciu o teksty kultury (i towarzyszące im konteksty).

III

Wykaz literatury pomocnej dla uczestnika w przygotowaniu do udziału w Konkursie

1. Stopień szkolny

1. Adam Mickiewicz, *Lis i kozioł, Osioł i pies, Pies i wilk, Przyjaciele*;
2. Barbara Borzymowska, *Psia dusza*;
3. Marcin Kozioł: *Skrzynia Władcy Piorunów*;
4. *Karino* (odc. 1-4 serialu) reż. Jan Batory, Polska 1974.

2. Stopień rejonowy

1. Wisława Szymborska, *Kot w pustym mieszkaniu*;
2. Sławomir Mrożek: *Słoń*;
3. Bruce Cameron: *Był sobie pies*. Tom 1.;
4. Sara Pennypacker: *Pax*;

3. Stopień wojewódzki

1. Sara Pennypacker: *Pax. Droga do domu*;
2. Jack London, *Biały Kieł*;
3. Aileen Orr, *Niedźwiedź Wojtek. Niezwykły żołnierz Armii Andersa*;
4. *Zycie Pi* (film), reż. Ang Lee, USA, Tajwan, Wielka Brytania, Indie, Francja 2011.

IV

Propozycja źródeł uzupełniających

- 1) Michał Kuziak, Sławomir Rzepczyński: *Jak pisać?*
- 2) Michał Kuziak, Sławomir Rzepczyński: *Sztuka pisania po polsku. Poradnik praktyczny*;
- 3) Barbara Pędzich: *365 ćwiczeń ze słownictwa*;
- 4) Radosław Pawelec, Dorota Zdaniewicz-Jedynak: *Poradnik korespondencji użytkowej*;
- 5) Marek Bernacki, Marta Pawlus: *Słownik gatunków literackich*;
- 6) Bożena Chrzóstowska, Seweryna Wystouch: *Poetyka stosowana*;
- 7) Marta Tomczyk: *Trener* jak czytać wiersze*;
- 8) Joanna Wojnicka, Olga Katafiasz: *Słownik wiedzy o filmie*;
- 9) *Słownik poezji* pod red. Agnieszki Nawrot;
- 10) *Słownik poprawnej polszczyzny* pod red. Andrzeja Markowskiego.